

POLIISIN TYÖSSÄKUORMITTUMINEN PERHEVÄKIVALTATEHTÄVILLÄ

Vili Kajander

8/2018

TIIVISTELMÄ

<p>Tekijä Vili Kajander</p>	<p>Tutkinto Poliisi (AMK20162A)</p>	
<p>Julkaisun nimi Poliisin työssäkuormittuminen perheväkivaltatehtävillä</p>	<p>Julkisuusaste Julkinen</p>	
<p>Ohjaajat Jari Hyyti & Jaakko Kauppila</p>	<p>Opinnäytetyön muoto Laadullinen tutkimus</p>	
<p>Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on tuoda esille syventävää tietoa siitä, mitä erilaisia kuormittavia tekijöitä poliisit kokevat perheväkivaltatehtävillä, ja mitä kyseisille tehtäville ominaisia kuormitustekijöitä heidän mielestään on olemassa.</p> <p>Tietoa kerättiin haastattelemalla poliiseja, jotka ovat suorittaneet perheväkivaltatehtäviä muun muassa kotihälytystehtävillä. Koska kyseessä on kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus, ei työssä pyritä yleistävään tulokseen, vaan työllä pyritään saamaan syventävää tietoa tutkittavasta asiasta.</p> <p>Opinnäytetyöhön on kerätty teoreettista tieteis- ja tutkimuskirjallisuudesta sekä uutisartikkeleista ja verkkosivustoista. Teoreettisessa osassa on käyty läpi yleisesti perheväkivaltaa ilmiönä, sekä poliisien kokemat kuormitustekijät työtehtävillä sekä, mitä itse perheväkivalta poliisin työtehtävänä sisältää.</p> <p>Saadusta aineistosta nousi esille, että perheväkivaltatehtävien kuormittavuuden kokeminen verrattuna muihin poliisin työtehtäviin vaihtelee vastaajittain eikä fyysisiä kuormitustekijöitä noussut esille. Perheväkivaltatehtäviä pidettiin kuitenkin psyykkisesti kuormittavina ja varsinkin lasten läsnäolo tilanteessa lisäsi kuormitusta. Koulutuksen ja ammattiroolin nähtiin suojaavan kuormitukselta, sekä tilanteen läpikäyminen jälkikäteen vähensi kuormitusta.</p>		
<p>Sivumäärä 25</p>	<p>Tarkastuskuukausi ja vuosi 8/2018</p>	<p>Opinnäytetyökoodi (OPS)</p>
<p>Avainsanat Perheväkivalta, kuormitustekijät, kuormitus, ammattirooli, koulutus</p>		

ABSTRACT

<p>Author</p> <p>Vili Kajander</p>	<p>Degree</p> <p>Police University College (20162A)</p>	
<p>Title of thesis</p> <p>The load factors police officers experience when being in a domestic violence situation</p>	<p>Degree of publicity</p> <p>Public</p>	
<p>Supervisors</p> <p>Jari Hyyti & Jaakko Kauppila</p>	<p>Form of the thesis</p> <p>Qualitative research</p>	
<p>The purpose of this thesis is to bring knowledge about the different load factors police officers feel in the work situations where they have to deal with domestic violence.</p> <p>The information was gathered by interviewing the police officers who have been dealing with domestic violence, for example in home environment, in the act of duty. Because the thesis was made in a qualitative way, its purpose isn't to generalize the result but only to get information about the reaseached matter.</p> <p>The theoretical basis of the thesis was gathered from the scientific literature, news articles and websites. The meaning of domestic violence, domestic violence as a police's work assignment and the load factors of the police work are explained in the theoretical basis.</p> <p>The information gathered from the police officers reveals that it varies by person how stressful you feel the domestic violence situations compared to other duties. None of the interviewed officers brought any physical load factors. However, domestic violence situations were experienced as mentally straining, especially when children were involved. Training and being a professional was seen as a protection on the duties. Talking about the experienced situation afterwards was seen lowering the load factors.</p>		
<p>Number of pages</p> <p>25</p>	<p>Term and the year when the thesis was submitted</p> <p>8/2018</p>	<p>Code of the thesis</p>
<p>Keywords</p> <p>Domestic violence, load factor, load, professional, education</p>		

SISÄLLYSLUETTELO

1.	JOHDANTO.....	2
2.	MITÄ ON PERHEVÄKIVALTA	3
2.1.	Perheväkivalta Suomessa	5
3.	POLIISIN TYÖN KUORMITUSTEKIJÄT	7
3.1.	Kuormitustekijät poliisin työssä	7
3.2.	Työkuormitukselta suojautuminen.....	8
4.	PERHEVÄKIVALTA POLIISIN TYÖTEHTÄVÄNÄ.....	9
4.1.	Valmistautuminen perheväkivaltatehtävälle.	10
4.2.	Lainsäädännöllinen näkökulma.....	11
5.	OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TAVOITTEET	12
6.	OPINNÄYTETYÖN TOTEUTTAMINEN	13
6.1.	Tutkimusmenetelmä	13
6.2.	Aineiston hankinta	13
6.3.	Aineiston käsittely ja analysointi	14
7.	OPINNÄYTETYÖN TULOKSET	15
7.1.	Kokemus kotiympäristöön menemisestä.....	15
7.2.	Kokemus perheväkivaltatehtävästä työtilanteena	16
7.3.	Perheväkivaltatehtävän erityispiirteet.....	17
7.4.	Kuormitukselta suojaavat tekijät	18
8.	POHDINTA.....	20
8.1.	Tulosten pohdinta	20
8.2.	Eettisyys ja luotettavuus	21
	LÄHTEET	23

1. JOHDANTO

Perheväkivalta on edelleen tänä päivänä yhteiskunnallisesti paljon puhuttava aihe, jo pelkästään sen olemassa olon takia. Tuomiston (2018) artikkelin mukaan perheväkivallan määrä ei ole rikosuhritutkimusten mukaan juurikaan muuttunut sitten vuoden 2012. Tutkimustulos ei ole myöskään muuttunut vuonna 1980 saaduista tuloksista, joskin tutkimusmenetelmä on tuolloin ollut erilainen. Artikkelissa nostetaan esille, että edelleen vuosittain tietyn asteisen perheväkivallan kokeminen on kymmenille tuhansille suomalaisille arkipäivää.

Perheväkivaltaan pyritään puuttumaan usealta eri taholta. Yksi perheväkivallan parissa toimiva viranomaispuolen tahoista on poliisi. Poliisille perheväkivaltatapauksen selvittäminen kuuluu työtehtäviin, ja poliisi hoitaa näitä muiden tehtäviensä ohella. Poliisi näkee perheväkivallan kohteeksi joutuneita sekä väkivaltaa tekeviä henkilöitä kyseisillä tehtävillä. Tämän lisäksi poliisi näkee myös väkivallalla mahdollisesti aiheutetut seuraukset, kuten fyysiset ja psyykkiset vammat. Tällaisten asioiden kokeminen voi kuormittaa tehtävällä työskentelevää eriasteisesti ja eri tavoin. Kuormittavuus saattaa vaihdella yksilöittäin ja osa mahdollisesti voi olla kokematta itse henkilökohtaisesti mitään kuormitustekijöitä.

Opinnäytetyöni tavoitteena oli selvittää mitä kuormitustekijöitä poliisit kohtaavat työssään perheväkivaltatehtävillä ja liittyykö perheväkivaltatehtäviin joitakin niille ominaisia kuormitustekijöitä. Opinnäytetyö toteutettiin haastattelemalla kotihälytystilanteissa perheväkivaltatehtävillä olleita poliiseja. Koska opinnäytetyö toteutettiin haastattelulla, ei ennakolta voinut arvioida kaikkia mahdollisia haastatteluissa esille tulleita asioita.

2. MITÄ ON PERHEVÄKIVALTA

Tilastokeskuksen (2017) määritelmän mukaan perheen muodostavat yhdessä asuvat avio- tai avoliitossa olevat tai parisuhteensa rekisteröineet henkilöt ja heidän lapsensa, jompikumpi vanhemmista lapsineen sekä avio- ja avopuolisot tai parisuhteensa rekisteröineet henkilöt, joilla ei ole lapsia. Suomalainen perhekäsitys on muihin maihin verrattuna suppeampi, sillä Suomessa perheeksi katsotaan useimmiten vain ydinperhe eli vanhemmat ja lapset (Infopankki 2017). Perheväkivallasta käytetään myös lähisuhdeväkivalta termiä. THL (2015) määrittelee lähisuhde- ja perheväkivallan nykyistä tai entistä kumppaniaan, lastaan, lähisukulaistaan tai muuta läheistään kohtaan kohdistuviksi väkivaltaisiksi teoiksi, jotka voivat olla luonteeltaan fyysisiä, seksuaalisia tai psyykkisiä tai kyse voi olla perustarpeiden tyydyttämisen estämisestä tai laiminlyönnistä.

Fyysistä väkivaltaa on kaikki sellainen toiminta, jonka seurauksena aiheutuu fyysinen vamma, kuten lyöminen, potkiminen, pureminen (Rantaeskola ym. 2015, 6). Henkistä väkivaltaa on puolestaan kaikenlainen toisen mitätöinti, sanallinen halventaminen ja solvaaminen (Väestöliitto 2018). Henkistä väkivaltaa on myös fyysisellä väkivallalla uhkaaminen ja erilaiset häirinnän muodot (Rantaeskola ym. 2015, 6). Taloudellista väkivaltaa on tilanne, jossa puoliso esimerkiksi jättää toisen ilman käyttövaroja, antaa nöyryyttävän vähän viikkorahaa tai vaatii pikkutarkkaa selvitystä kaikista menoista (Väestöliitto 2018). Kunniaväkivalta on Suomessa uusi ilmiö. THL (2015) määrittelee kunniaan liittyvän väkivallan henkilön psyykkiseen painostukseen tai väkivaltaan tilanteessa, jossa kyseistä henkilöä epäillään yhteisöllisten siveys periaatteiden loukkaamisesta. Kunniaan liittyvä väkivalta liittyy ajattelutapaan, jonka mukaan kunnia on koko perheen tai suvun yhteinen asia. Asay ym. (2014, XVI) mukaan lähisuhdeväkivalta yleensä ajatellaan vain tapahtuvan naimisissa olevien tai seurustelukumppanien kesken. Kotona tapahtuva väkivalta saa yleensä alkunsa seurustelukumppanien välisenä väkivaltana, mutta tämän kaltainen väkivalta johtaa usein muihinkin kodin sisäisiin väkivaltaisuuksiin.

Väkivaltaiseen käyttäytymiseen johtavat syyt ovat moninaiset. Erilaiset elämäntilanteet, ja henkilökohtaiset ominaisuudet, esimerkiksi lyhytjännitteisyys ja jotkut persoonallisuushäiriöt sekä taustatekijät, kuten työttömyys, taloudelliset vaikeudet tai

ihmissuhdeongelmat lisäävät riskiä väkivaltaiseen käyttäytymiseen. (Rantaeskola ym. 2015, 8-9.) Suuressa osassa vakavimmista väkivaltatapauksissa teko on tehty humalassa. Vaikka väkivaltaa esiintyy myös ilman alkoholin käyttöä, humalutila heikentää kykyä tulkita toisen käyttäytymistä ja puheita oikein, ja tutkimusten mukaan alkoholin käyttö lisää riskiä kohdistaa väkivaltaa läheisiin riitatilanteissa. (Sariola 2015.)

Väkivaltaisuuden taustalla voi esiintyä myös biologisia tekijöitä, kuten erilaisia aivojen toiminta- tai kehityshäiriöitä. Perinnöllisillä tekijöilläkin voi olla vaikutusta väkivaltaiseen käyttäytymiseen, vaikka itse väkivaltaisuus ei periydy. Tietyt temperamenttipiirteet yhdessä huonon kasvuympäristön kanssa voivat lisätä väkivaltaisuuden riskiä. Kasvuympäristöllä ja kasvatuksella nähdään vahva yhteys väkivaltaisuuteen. Yhteiskunnan ja perheen asettamat normit muokkaavat lapsen kasvua ja kasvatuksen seurauksena voidaan väkivaltaisen käyttäytymisen malli oppia. (Etelä-pohjanmaan sairaanhoitopiiri.fi/kersanet.)

Perheväkivaltaa kokeneet henkilöt kärsivät usein niin fyysisesti kuin henkisesti erilaisista traumaista. Mikäli he eivät saa kokemuksiinsa tukea tai he eivät ole halunneet hakea sitä, saattavat traumojen aiheuttamat negatiiviset vaikutukset vahvistuvat. Vaikutukset ja niiden kestot kuitenkin vaihtelevat eri ihmisillä. Toisille väkivaltaiset tapaukset aiheuttavat enemmän oireita kuin toisille. Perheväkivallan seurauksena uhrille saattaa tulla esimerkiksi posttraumaattista stressiä tai masennusta. (Joyful heart foundation 2018.)

Lähisuhdeväkivaltaa esiintyy kaikkialla maailmassa, mutta sen tiedostaminen ja siihen puuttuminen vaihtelevat suuresti (Asay ym. 2014, XV). Kaikissa maissa, joissa lähisuhdeväkivaltaa on tutkittu, on lähisuhdeväkivalta todettu vakavaksi ongelmaksi. Naiset ovat useimmiten lähisuhdeväkivallan kohteena. Joissain maissa lähisuhdeväkivalta liittyy vahvasti uskonnollisiin tai kulttuurisiin seikkoihin. Esimerkiksi nainen asetetaan alisteiseen asemaan tai perheen sisäisten asioiden katsotaan olevan vahvasti yksityisiä, eivätkä ne kuulu muille ihmisille. Joissain maissa asennoituminen tämänkaltaisen väkivallan vakavuuteen on jopa viranomaisten taholta vähättelevää. (Asay ym. 2014, XVII).

Perhe- ja parisuhdeväkivalta sekä niihin liittyvät näkemykset oikeasta ja väärästä ovat historiallinen ja kulttuurinen ilmiö. Perhemuodostelmat ovat historiallisesti pääasiassa olleet hierarkkisia ja patriarkaalisia yhteisöjä. Vanhemmilla on ollut kuritusoikeus lapsiinsa

ja myös aviomiehen oikeus kurittaa vaimoaan oli yleisesti tunnustettu. Vaikka lainsäädäntö heijasteleekin aikansa yhteiskunnallisia arvoja ja muutostrendejä, kulkevat aikaisempi lainsäädäntö ja lainsäädäntöjärjestelmän perustana olevat käsitykset nykytilanteen mukana. (Kotanen 2013,12,17.)

2.1. Perheväkivalta Suomessa

Suomen laki ei erottele, että perheen sisällä tapahtuva väkivalta missään muodossa olisi lievempää, kuin perheen ulkopuolella tapahtuva väkivalta, ja on täten rikos. Pahoinpitelytapauksissa tilanne on jopa toisinpäin. Rikoslain 21. luvun 16 §:n mukaan syyttäjä saa nostaa syytteen myös lievästä pahoinpitelystä ilman asianomistajan vaatimuksia, mikäli kyseessä on ollut perheväkivaltilanne. Tavallisesti lievästä pahoinpitelystä syyttäjä ei voi nostaa syytettä ilman asianomistajan vaatimuksia (RL 21:16).

Parisuhdekumppaniin kohdistetun väkivallan arvioidaan olevan Suomessa keskimääräisellä länsimaisella tasolla (Kotanen 2013,10). Fagerlundin (2016,60) tutkimuksen perusteella lähisuhdeväkivalta-aineistossa 80% tapauksista väkivallan tekijänä oli mies ja uhrina nainen, kuitenkin viidesosassa tapauksista tilanne oli päinvastoin. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen tekemässä perheen sisäisen lähestymiskiellon arviointitutkimuksessa analysoitujen vuonna 2005 ja 2006 määrättyjen perheen sisäisten lähestymiskieltojen joukosta noin viidesosassa tapauksista uhri ei halunnut jatkoa poliisin määräämän väliaikaisen lähestymiskiellon jälkeen, eivätkä pariskunnat ja perheet välttämättä eroa perheen sisäisestä lähestymiskiellosta huolimatta. (Kotanen 2013,137.) Fagerlundin (2016) aineiston mukaan väkivallantekijän suhde uhriin oli 43% nykyinen kumppani ja 6% entinen kumppani. Tosin aineistossa 32% tieto väkivallan tekijästä puuttui.

Taulukko 1: Väkivallan muodot (mukailtu THL 2015)

Fyysinen väkivalta	töniminen, lyöminen, potkiminen, tukistaminen, pään hakkaaminen, raapiminen, repiminen, ravistelu, ampuma- tai teräaseen käyttö
Henkinen väkivalta	alistaminen, arvostelu, nimittely, halveksunta, kontrollointi, sosiaalisen kanssakäymisen rajoittaminen, voimakas mustasukkaisuus, eristäminen, tavaroiden hajottaminen, kotieläinten vahingoittaminen tai jollakin näistä tai esimerkiksi itsemurhalla uhkaaminen, fyysisellä väkivallalla uhkailu
Seksuaalinen väkivalta	raiskaus, raiskauksen yritys tai seksuaalisen kanssakäymisen eri muotoihin painostaminen tai pakottaminen, seksuaalisella väkivallalla uhkailu, seksuaalinen halventaminen, pornografiaan pakottaminen, ehkäisyn käytön kieltäminen, aborttiin pakottaminen, seksuaalisen itsemääräämisoikeuden rajoittaminen
Taloudellinen väkivalta	itsenäisen rahankäytön estäminen, taloudelliseen päätöksentekoon osallistumisen estäminen tai pakottaminen omien rahojen antamiseen toisen käyttöön, taloudellisella väkivallalla uhkailu tai kiristäminen
Kaltoinkohtelu tai laiminlyönti	lapsen, vanhuksen tai vammaisen henkilön jättäminen vaille hoitoa, apua tai huolenpitoa tilanteissa, joissa hän on ollut niistä riippuvainen
Kulttuurinen tai uskonnollinen väkivalta	uskonnolliseen vakaumukseen pakottaminen, väkivallalla uhkaaminen tai sen käyttö uskontoon tai kulttuuriin viittaamalla, kuten ns. kunniaväkivalta, uskontoon liittyvillä asioilla uhkailu

3. POLIISIN TYÖN KUORMITUSTEKIJÄT

Työkuormitusta voidaan ajatella syntyvän kaikissa tilanteissa, joissa käytetään fyysistä voimaa, tai joissa syntyy psyykkistä kuormitusta tai joissa joudutaan käyttämään sosiaalisia taitoja. Työn kuormittavuuteen vaikuttavat eri kuormitustekijöiden määrä ja kasautuessaan eri kuormitustekijät voivat aiheuttaa erilaisia fyysisiä ja psyykkisiä oireita. Poliisin työssä joudutaan toistuvasti erilaisiin kuormittaviin työtilanteisiin. Fyysistä kuormittumista aiheuttavat esimerkiksi takaa-ajo tai painimistilanteet. Psyykkistä kuormittumista aiheuttavat muun muassa haastavat asiakastilanteet. Poliisin työhön sisältyy kansalaisten toiminnan rajoittaminen sekä puuttuminen järjestyshäiriöihin, jolloin kohdataan uhkaavasti ja haasteellisesti käyttäytyviä henkilöitä. (Rantaeskola ym. 2015, 8, 170.) Lähtökohtaisesti poliisin työssä tiedostetaan työhön sisältyvät haastavat asiakastilanteet sekä väkivallan uhka, mutta se ei siitä huolimatta vähennä sen vaikutusta työssä kuormittumiseen (Rantaeskola ym. 2015, 166).

3.1. Kuormitustekijät poliisin työssä

Poliisin voimankäyttötilanteet kuormittavat eri tavoin kehoa. Poliisin voimankäyttöksi luetaan kaikki tilanteet, joissa poliisi joutuu fyysisesti kohdehenkilön kanssa niin sanotusti painimaan. Lisäksi voimankäyttöksi lasketaan myös ne kerrat, kun poliisin on käytettävä jotain voimankäyttövälinettä. (Poliisilaki). Poliisilta vaaditaankin hyvää fyysistä kuntoa ja sen ylläpitämistä. Jokainen voimankäyttötilanne on ainutlaatuinen ja lyhyt voimankäyttötilanne kuormittaa vähemmän kuin pitkäkestoinen tilanne. (Parviainen ja Lindström 2017, 25-26.)

Työssä väkivallan kohteeksi joutumista tai väkivallalla uhatuksi tulemistä kutsutaan työpaikkaväkivallaksi ja sen ilmenemismuodoiksi on listattu muun muassa uhkaava käytös, ahdistelu, pelottelu sekä fyysinen väkivalta. Fyysinen väkivalta voidaan puolestaan erotella vielä tönimiseen, kiinnipitämiseen, lyömiseen, potkimiseen sekä ääritapauksissa aseiden käyttöön. Työturvallisuuslaissa edellytetään pyrkimystä estää tällaisen väkivallan

kokemista työssä jo ennakkoon. (Työsuojelu.fi.) Poliisiin kohdistunut väkivalta on lisääntynyt tasaisesti aina 1999 luvulta saakka. Osittain siihen oletetaan vaikuttavan huumeiden ja alkoholin käyttö, sillä niiden vaikutuksen alaisena poliisia vastustetaan eri tavalla. Samalla kun poliisiin kohdistuva väkivalta on lisääntynyt, on vastaavasti myös poliisin voimankäyttö lisääntynyt. (Korhonen, 2017.) Vaikka todellisuudessa vain pieni osa väkivaltaisista tilanteista aiheuttaa työntekijälle vammoja, väkivallan kokeminen vaikuttaa silti työntekijän hyvinvointiin. Työpaikoilla, joissa väkivalta on vahvasti läsnä, tulee olla valmius myös jälkihoitoon mahdollisen väkivallan kokemisen jälkeen. (Työsuojelu.fi.)

Poliisi altistuu työssään myös pelastustilanteeseen liittyville tunnevaikutelmille. On mahdollista, että auttaja kokee tilanteen jopa yhtä voimakkaana kuin uhri tai muu osallinen. Ihmisten hätä vaikuttaa aina jotenkin heitä auttavaan työntekijään ja järkyttävissä tapauksissa ammatillisuus joutuu koetukselle. Kokeneella ja ammattitaitoisella työntekijälläkin voi samaistua liian voimakkaasti autettavan ihmisen tilanteeseen. (Morko, Nyman ja Ukkola 2013, 47-48.)

Poliisi kohtaa työssään paljon ihmisiä. Paljon ihmissuhdekontakteja on kuormittavaa. Sosiaaliin kuormitustekijöihin kuuluvat myös haastavat asiakastilanteet. Haastava asiakastilanne saattaa syntyä ennalta vaaralliseksi tiedetystä asiakastilanteesta, virheellisestä tilannetulkinnasta tai erilaisten persoonien yhteensopimattomuudesta. Tilannetulkinnan ongelmat syntyvät siitä, jos asiakkaan jostain syystä koetaan olevan ärsyttävä tai hankala. Taustalla voi mahdollisesti olla esimerkiksi työntekijän oma väsymys tai muu ärsytyksynnystä laskeva tekijä. Asiakkaan toimintatapa tai viestintätyyli saattaa olla korostuneen vaativia tai tilanteeseen liittyy epärealistisia odotuksia, ennakkoluuloja tai mahdollisesti aikaisempia huonoja asiakaskokemuksia. Lisäksi riskien aliarvioiminen, ennakkoluulot tai moralisoiva asenne vaikuttavat vuorovaikutuksen onnistumista heikentävästi ja mahdollisesti johtavat tilanteen kärjistymiseen. (Rantaeskola ym. 2015, 10-13, 53-55.)

3.2. Työkuormitukselta suojautuminen

Väkivallan uhka aiheuttaa psyykkistä kuormittumista. Haastavien tilanteiden kohtaaminen ja niistä selviytyminen on yksilöllistä ja siihen vaikuttavat ammatillinen osaaminen, työyhteisöltä saatava tuki sekä henkilökohtainen toipumiskyky. (Rantaeskola ym. 2015,

165, 208-209.) Koulutuksen ja työkokemuksen kautta poliisille kehittyy kyky ottaa työssä kohdattuihin asioihin tiettyä ammatillista etäisyyttä, joka vähentää raskaiden työtehtävien negatiivisia vaikutuksia hyvinvointiin. Ammatillisen etäisyyden ottaminen ei heikennä keskittymistä itse työtehtävään, eikä asiakkaiden tunteiden tunnistamista. Ammatillisen etäisyyden ottaminen onkin eri asia kuin kyynisyys. (Paasilinna 2013, 31,33.) Hyvällä koulutuksella, perehdyttämisellä, fyysisellä toimintakyvyllä ja ammattitaidolla vaikutetaan koettuun kuormitukseen alentavasti. (Heikkinen ja Rajaniemi 2010, 7). Resilienssi tarkoittaa selviytymiskykyä, jonka avulla henkilö toisaalta kestää traumaattisia tapahtumia ja myös kasvaa niiden avulla. Resilientit ihmiset pystyvät mukautumaan järkyttäviin tilanteisiin ja säilyttämään tasapainonsa ilman, että tapahtunut vaikuttaisi heidän suorituskykyynsä tai jokapäiväiseen elämäänsä. Resilienssi määritelläänkin ajan kuluessa kehittyvänä kykenä, jonka avulla kyetään nopeaan palautumiseen traumasta. (Paasilinna 2013, 34.)

Tapahtuman käsitteleminen puhumalla on hyödyllinen keino purkaa järkyttäviä tilanteita. Tutkimusten mukaan sosiaalinen tuki on yhteydessä henkiseen hyvinvointiin hätätyöntekijöillä, kuten poliiseilla. Pelkästään tieto siitä, että tukea on tarjolla, toimii suojaavana tekijänä traumaattisten tapahtumien jälkeen. (Paasilinna 2013,30-31.) Poliisin jälkitoimintakäytänteisiin kuuluu työntekijöiden tukeminen työnohjauksella. Avoimella keskustelukulttuurilla mahdollistetaan haastavien tilanteiden aiheuttamista tunteista puhuminen, mikä helpottaa kuormituksen purkamista. (Rantaeskola ym. 2015, 190.)

4. PERHEVÄKIVALTA POLIISIN TYÖTEHTÄVÄNÄ

Perheväkivalta on yleisin poliisin kotihälytykseen johtanut syy. Perheväkivaltaa esiintyy kaikissa yhteiskuntaluokissa ja poliisin tietoon tullessaan perheväkivallan kierre on yleensä jatkunut jo pitkään. (Rantaeskola, ym. 2015,3.)

Vuonna 2015 oli poliisin perheväkivallaksi luokiteltuja tehtäviä noin 5000. Poliisin tietoon tulee perheväkivaltaa hätäkeskuksen kautta myös muiden kuin perheväkivaltana ilmoitettujen tehtävien yhteydessä. (Fagerlund 2016, 23.) Fagerlundin (2016,54) tutkimusaineiston mukaan neljännes perheväkivaltatehtävistä tuli sellaisiin osoitteisiin,

joissa oli käyty aiemmin vastaavalla tehtävällä ja toistuvissa osoitteissa oli käyty puolen vuoden aikana kahdesta yhdeksään kertaa.

Perheväkivaltatehtävät tulevat poliisiin tietoon eri reittejä pitkin. Yksi yleinen ilmoitustapa on hätäkeskuksen kautta. Tehtävät, joissa on osallisena perheväkivaltaa, eivät aina kuitenkaan tule poliisiin tietoon suoranaisesti perheväkivaltatehtävänä. Esimerkiksi erilaisissa henkirikoksissa tehtävälaji on määritelty muuksi kuin perheväkivaltatehtäväksi huolimatta siitä, että on tapahtunut lähisukulaiseen kohdistunutta väkivaltaa. Myös lievemmissä tapauksissa, kuten häiritsevän metelin takia kohteeseen mentäessä saatetaan törmätä perheväkivaltaan. Toinen yleinen perheväkivalta tehtävien poliisiin tietoon ilmenemismuoto on se, että poliisipartio itse törmää tilanteeseen, jossa tapahtuu lähisukulaiseen kohdistuvaa väkivaltaa. Nämäkin tapaukset saattavat kuitenkin tulla tilastoiduiksi muulla kuin perheväkivallan tehtävälajina. (Fagerlund 2016, 5,21-22)

Perheväkivaltatehtäviin liittyy usein myös lasten paikallaolo tilanteessa. Perheväkivallan todistajaksi joutuminen on lapsille haitallista: lapset voivat kokea väkivaltatilanteet ja esimerkiksi äitiensä kohdistuvan väkivallan jopa pelottavammaksi kuin itseensä kohdistuvan väkivallan. (Nettiturvakoti.) Lisäksi toistuvat käynnit samassa osoitteessa voi aiheuttaa turhautumista. Kuormittumisen lisäksi toistuvat haasteelliset ja järkyttävät kokemukset voivat johtaa vääristyneeseen käsitykseen normaalista elämästä. (Rantaeskola ym. 2015, 171.)

Poliisin läsnäolo kohdehenkilön kotona saattaa olla myös provosoiva seikka. Monelle voi olla vaikeaa hyväksyä tilannetta, jossa joutuu taipumaan ulkopuolisen tahon, tässä tapauksessa poliisin, tahtoon omassa kodissaan. Mitä vahvempi tunne- tai päihtymystila henkilöllä on, sitä vaikeampi tämän on ymmärtää omaa etuaan tilanteessa. (Parviainen ja Lindström 2017,25.)

4.1. Valmistautuminen perheväkivaltatehtävälle.

Rantaeskolan ym. (2015, 51) mukaan työprosessin vaiheet ovat valmistautuminen ja ennakointi, työsuoritus ja jälkitoimet. Poliisin työtehtävälle valmistautumisella ja ennakoinnilla pyritään ennaltaehkäisemään sekä hallitsemaan ongelmatilanteita.

Valmistautuminen lähtee jo siitä, kun hätäkeskuspäivystäjä hankkii tietoa ilmoittajalta. Päivystäjä pyrkii rauhoittamaan soittajaa ja saamaan selville tapahtuneen ja mahdollisten lasten läsnäolon. Tärkeää on myös tietää, onko ilmoittaja naapuri, joka on häiriintynyt metelistä, vai uhri itse. Mahdollisten terä- tai muiden aseiden näköhavainnot ovat erittäin tärkeitä myös tehtävän jatkoa ajatellen. Päivystäjän tehtävänä on myös pyrkiä rauhoittamaan tilannetta asunnossa, jossa väkivalta tapahtuu. Päivystäjä voi esimerkiksi kehottaa osapuolia siirtymään eri huoneisiin tai jopa poistumaan asunnosta. Sovittelua tehdessään, päivystäjä usein pystyy myös havainnoimaan, millainen tilanne tosiasiansa on päällä, ja millä kiireellä paikalle täytyy mennä. (Laapio 2005,95-96.)

Poliisin saadessa tehtävän hätäkeskukselta, varotietojen eli osallisten aikaisempi tausta ja mahdolliset aseluvat selvitetään (Laapio 2005,96). Entuudestaan ongelmalliseksi tunnistetussa tilanteessa korostuu työympäristön ja kohtaamistilanteen turvallisuuden varmistaminen sekä lisäävun saannin turvaaminen (Rantaeskola ym. 2015 51-52).

Varautuminen sisältää kaikki ne ennakkoinnin ja valmistautumisen keinot, joita poliisi voi hyödyntää ennen kohteeseen menemistä.

“Uhkaava tilanne aiheuttaa aina stressireaktion, mutta tilanteeseen valmistautuminen mahdollistaa sen, että havainnointi, päätöksentekokyky ja toimiminen ei esty” (Rantaeskola ym. 2015, 210).

4.2. Lainsäädännöllinen näkökulma

Poliisimiehellä on poliisilain 2. luvun 17 §:n mukaisesti virkatehtävää suorittaessaan oikeus vastarinnan murtamiseksi, henkilön paikalta poistamiseksi, kiinniottamisen toimittamiseksi, vapautensa menettäneen pakenemisen estämiseksi, esteen poistamiseksi taikka välittömästi uhkaavan rikoksen tai muun vaarallisen teon tai tapahtuman estämiseksi käyttää sellaisia tarpeellisia voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina. Voimakeinojen puolustettavuutta arvioitaessa on otettava huomioon tehtävän tärkeys ja kiireellisyys, vastarinnan vaarallisuus, käytettävissä olevat voimavarat sekä muut tilanteen kokonais arvosteluun vaikuttavat seikat.

Poliisimiehellä on virantoimituksessa lisäksi oikeus hätävarjeluun siten kuin rikoslain 4 luvun 4 §:ssä säädetään. Tällaisessa hätävarjelussa poliisimies toimii virkavastuulla. Arvioitaessa hätävarjeluun puolustettavuutta on otettava huomioon poliisimiehelle

koulutuksensa ja kokemuksensa perusteella asetettavat vaatimukset. Edellä mainitut seikat voimankäytöstä koskevat kaikkea poliisin työtä, kuten myös perheväkivaltatehtävien suorittamista.

Poliisilain 2. luku tuo poliisille myös toimivaltaa poistaa henkilö paikalta tai jopa ottaa tämä kiinni, jo ennen kuin konkreettista väkivaltaa on tapahtunut. Esimerkiksi poliisilain 2. luvun 5 § mahdollistaa laillisestikin asunnossa oleskelevan henkilön poistamisen paikalta, mikäli tämä häiritsee muiden kotirauhaa. Kotirauhan häiritsemistä voi olla muun muassa kovaääninen riitely tai tavaroiden paiskominen. Mikäli poistaminen ei todennäköisesti estä häiriön jatkumista, voi poliisi edellä mainitun 5 §:n mukaisesti, viime kädessä ottaa henkilön myös kiinni ja pitää tämän säilössä 12 tuntia.

5. OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TAVOITTEET

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää mitkä tekijät poliisit kokevat kuormittaviksi perheväkivaltatehtävillä sekä esiintyykö perheväkivaltatehtävillä niille ominaisia kuormitustekijöitä. Opinnäytetyön tavoitteena oli tuottaa tietoa poliisien kokemuksista perheväkivaltatehtäviin liittyvistä kuormitustekijöistä, jotta niihin voitaisiin mahdollisuuksien mukaan vaikuttaa ehkäisevästi tai vähentävästi.

Tutkimuskysymykset:

1. Mitkä tekijät poliisit kokevat kuormittaviksi perheväkivaltatehtävillä?
2. Esiintyykö perheväkivaltatehtävillä niille ominaisia kuormitustekijöitä?

Haastateltaville esitetyt kysymykset:

1. Kertoisitko omasta näkökulmasta työsi kuormitustekijöistä perheväkivaltatehtävillä?
2. Eroaako mielestäsi perheväkivaltatehtävät jollain tavoin muista työtehtävistä kuormituksen näkökulmasta?

6. OPINNÄYTETYÖN TOTEUTTAMINEN

6.1. Tutkimusmenetelmä

Opinnäytetyö toteutettiin laadullisena tutkimuksena, jonka tiedonkeruun työvälineenä käytettiin teemahaastattelua. Laadullisia tutkimusmenetelmiä käytetään, kun halutaan tietoa tietystä asiasta tai ilmiöstä omakohtaisten kokemusten kautta. Laadullisessa tutkimuksessa ei tavoitella yleistettävyyttä vaan kuvaamaan ja ymmärtämään tutkimuksen kohteena olevaa ilmiötä. Laadullisessa tutkimuksessa ollaan kiinnostuneita siitä, miten ihmiset kokevat tai näkevät tietyn asian. (Kananen 2014, 14-19.)

Teemahaastattelussa käydään kahdenkeskistä keskustelua etukäteen määritellyistä aiheista eli teemoista. Teemahaastattelun kysymykset perustuvat tutkimusongelmaan, johon etsitään vastausta. Haastattelutilanteessa haastateltava kertoo omista kokemuksistaan tutkimuksen kohteena olevasta ilmiöstä. (Kananen 2014,70.) Haastattelutilanteessa pyrin olemaan ohjaamatta keskustelua, jolloin aineistoon tuli myös aiheen ulkopuolelle menevää asiaa, jolla ei ollut tutkimuksen kannalta merkitystä.

Haastattelu on tutkimuksen tiedonkeruun kannalta haasteellinen, koska se vaatii osapuolien aikataulujen yhteensovittamista ja haastattelu tilaisuuksien järjestäminen vaatii paljon työtä (Hirsjärvi & Hurme 2000,35). Haastattelujen järjestäminen veikin paljon aikaa huolimatta siitä, että haastateltavat henkilöt oli melko helppo löytää.

6.2. Aineiston hankinta

“Aineisto on tietoa, jota kerätään tutkittavan ilmiön ratkaisemista varten” (Kananen 2014,65). Kananen (2014, 95) mukaan laadullisessa opinnäytetyössä tutkimuksen kohteena voivat olla erilaiset ryhmät tai yksittäiset henkilöt. Opinnäytetyön aineisto kerättiin haastatteleamalla neljää poliisia heidän kokemuksistaan perheväkivaltatehtäviin liittyvistä työn kuormitustekijöistä ja haastattelut toteutettiin touko- kesäkuussa 2018.

Haastattelut nauhoitettiin, jonka jälkeen ne kirjoitettiin puhtaaksi sanasta sanaan eli litteroitiin. Puhtaaksi kirjoitettuna aineistoa tuli yhteensä 11 sivua fontilla Times New

Roman 12 ja asettelu oli muokattu Poliisiammattikorkeakoulun sääntöjen mukaisesti. Haastateltavien poliisien henkilöllisyyttä ei tuoda esiin missään vaiheessa, koska henkilöllisyydellä ei ole tutkimuksen kannalta merkitystä.

6.3. Aineiston käsittely ja analysointi

Puhtaaksi kirjoitetusta aineistosta etsittiin vastauksia kysymyksiin: *Mitkä tekijät poliisit kokevat kuormittaviksi perheväkivaltatehtävillä sekä liittyykö perheväkivaltatehtäviin muista tehtävistä poikkeavia kuormitustekijöitä?*

Aineiston analysoinnin aloitin lukemalla aluksi aineiston läpi useampaan kertaan. Sen jälkeen kävin aineiston läpi kirjaamalla aineistosta lauseita, jotka kuvasivat poliisien kokemuksia perheväkivaltatehtävillä. Kananen (2014, 103-105) mukaan litteroinnin jälkeen aineisto pelkistetään eli aineistosta etsitään samankaltaisuuksia ja säännönmukaisuuksia ja ne luokitellaan eli yhdistetään asiakokonaisuuksiksi. Aineiston katsoin riittäväksi, sillä samat asiat alkoivat nousta haastatteluissa esiin, eikä uutta tietoa enää tullut. Aineisto on riittävä, kun se alkaa toistaa itseään eli siitä ei saada enää uutta tietoa (Kananen 2014,98).

Alkuperäiset lauseet kirjoitin pelkistettyyn muotoon ja luokittelin alaluokiksi. Alaluokat luokittelin uudelleen sisältönsä mukaan ylemmän tason kokonaisuuksiksi. Aineistolähtöisessä luokittelussa aineisto luokitellaan sen mukaan mitä asiakokonaisuuksia aineistosta nousee. Luokitellut kokonaisuudet luokitellaan uudelleen ylemmän tason kokonaisuuksiksi. (Kananen 2014, 108,113.) Luokittelut koostin taulukkoon, jonka pohjalta kirjoitin tutkimustulokset. Lisäksi käytin tulosten yhteydessä suoria lainauksia kuvaamaan millaisina ilmaisuina asiat esiintyivät alkuperäisessä aineistossa.

Esimerkki luokittelusta:

alkuperäinen ilmaus	pelkistetty ilmaus	alaluokka	yläluokka
“ainakin ite oon mieltäny poliisille niinu vaarallisimmiksi paikoiksi on se että mennään jonkun kotiin se on sille toiselle osapuolelle edullista maastoa”	Kotiin meneminen on poliisille vaarallisimpia kohteita, koska toinen osapuoli on tutussa ympäristössä	Kotiin meneminen koetaan tavanomaista vaarallisempänä	Kokemus kotiympäristöön menemisestä kuormituksen näkökulmasta

7. OPINNÄYTETYÖN TULOKSET

Ylemmän tason luokiksi muodostuivat 1) kokemus kotiympäristöön menemisestä, 2) kokemus perheväkivaltatehtävästä työtilanteena, 3) perheväkivaltatehtävän erityispiirteet ja 4) kuormitukselta suojaavat tekijät

7.1. Kokemus kotiympäristöön menemisestä

Analysoidusta aineistosta nousi esille kahta vastakkaista mielipidettä kotiympäristöön menemisestä. Osa haastatelluista oli sitä mieltä, että kotiympäristöön meneminen koettiin tavallista kuormittavammaksi. Toiset puolestaan olivat sitä mieltä, ettei kotiin meneminen ole sen kuormittavampaa kuin muidenkaan tehtävien hoitaminen.

Kotia tavallista kuormittavamapana ympäristönä kuvailleet perustelivat yhtenäisesti väitteensä sillä, että kotiympäristö on toiselle tuttua ympäristöä ja täten hänelle edullista aluetta. Päinvastaista mieltä olleet perustelivat puolestaan mielipiteensä sillä, ettei tilanne ole sen jännittävämpää kuin muutenkaan. Kotiin menemistä ei koeta sen stressaavampana kuin yleisellä paikalla suoritettua kiinniottoa tai muunkaan virkatehtävän suorittamista.

“itse en koe sitä mitenkään normaalia jännittävämpänä vaikka menee jonkun asuntoon”

Keräämästäni teoreettisesta viitekehystä ei löydy suoraa vastaavuutta sille, että kotiympäristö olisi tai ei olisi tavallista kuormittavampi. Parviaisen ja Lindströmin (2017,25) teoksessa kuitenkin tuodaan esille, että poliisin meneminen kohdehenkilön kotiin voi usein aiheuttaa provokaatiota tilanteessa. Kokemus kotiympäristöön menemisestä voi liittyä omiin aiempiin kokemuksiin ja siksi olla eri henkilöiden kohdalla erilainen.

7.2. Kokemus perheväkivaltatehtävästä työtilanteena

Aineistosta nousee esille, että perheväkivaltatehtävillä koetaan samanlaisia kuormitustekijöitä kuin muissakin tehtävistä. Perheväkivaltatehtävillä kuvataan olevan mukana epätietoisuutta, jota koetaan olevan myös muissa poliisin tehtävissä. Epätietoisuuden lisäksi perheväkivaltatehtävillä koetaan poliisilta vaadittavan eri roolien omaksumista tilanteen mukaan. Aineistosta käy ilmi, että poliisi pyrkii alkuun turvaamaan oman turvallisuuden. Tämän jälkeen vaihdetaan roolia tilanteen selvittäjäksi ja tuen antajaksi.

Aineistosta nousee myös esille, että poliisi koetaan kutsuttavaksi paikalle, kun ihmiset eivät itse saa elämäänsä kuntoon ja odottavat poliisin saavan ongelman ratkaistua. Tämän lisäksi perheväkivallan koetaan liittyvän tietynlaiseen elämäntyyliin, vaikka sitä ei sen vuoksi pidetäkään hyväksyttävämpänä. Perheväkivalta koetaan myös liittyvän yleisesti elämäntilanteeseen, jossa ihmisillä menee huonosti. Perheväkivaltatehtävien koetaan olevan myös toistuvia samoihin kohteisiin ja mahdollisuudet vaikuttaa ihmisten elämään nähtiin vähäisiksi.

“onko sillä yksittäisellä konstaapelilla, onko meillä hirveesti mahdollisuuksia niinku vaikuttaa ihmisten elämään”

Teoriapohjasta löytyy vastaavuutta perheväkivaltatehtävien toistuvuudelle samoihin kohteisiin. Fagerlundin (2016,54) keräämästä aineistosta käy ilmi, että

perheväkivaltatehtävistä neljännes tuli jo aikaisemmin käytyyn osoitteeseen. Tämän lisäksi toistuvissa kohteissa käytiin puolen vuoden aikana kahdesta yhdeksään kertaan.

Aineistosta esille noussut kokemus, että perheväkivaltaa esiintyy yleisemmin tietynlaisen elämäntyylin tai elämäntilanteen yhteydessä on osin ristiriidassa Ranteskolan ym. (2015,3, 8-9) työn tuloksiin. Työssä kuvataan perheväkivaltaa esiintyvän kaikissa yhteiskuntaluokissa ja eri elämäntyylien lisäksi perheväkivaltaa esiintyy henkilökohtaisten ominaisuuksien ja taustatekijöiden vaikutusten takia. Rantaeskolan ym. työ kuitenkin tuo esille, että perheväkivaltaa esiintyy myös elämäntilanteessa, jossa asiat menevät huonosti.

7.3. Perheväkivaltatehtävän erityispiirteet

Aineistosta käy ilmi, että perheväkivaltatehtävä kuormittaa monella tapaa. Psykkisesti tehtävät koetaan kuormittavina ihmisten ja näiden arvaamattoman käytöksen vuoksi. Epätietoisuus siitä, mitä ihmiset saavat päähänsä tilanteessa koetaan rasittavan tehtävällä psyykkisesti. Tämän lisäksi riita osapuolten läsnäolon koettiin vaativan paljon sosiaalisia taitoja.

“psykkinen puoli on paljon vahvemmin läsnä, ku on tosiaan ihmisten kanssa tekemisissä joilla voi olla keskinäisiä ongelmia”

Osa haastateltavista koki perheväkivaltatehtävän ominaispiirteenä olevan, läheisten ihmisten välisen riitelyn, aiheuttavan tavallista enemmän negatiivisia tunteita. Aineistosta nousee myös esille, että lasten kokemukset perheväkivaltatehtävillä koetaan jäävän vaivaamaan. Perheväkivallan mahdollinen arkipäiväisyys sekä vaikutus lapsen kehitykseen ja tulevaisuuteen koetaan jäävän mietityttämään. Lasten pelätään alkavan käyttämään päihteitä lievittääkseen kokemuksiaan ja perheväkivallan pelätään syntyvän arkipäiväiseksi lasten elämässä.

“et mitä se lapsi kokee, mitä se tulevaisuudes mahdollisesti kokee...”

Aineistosta nousee esille myös se, että ihmisten oman turvallisuuden suojelemisen puute toistuvilla perheväkivaltatehtävillä koetaan jäävän vaivaamaan. Tehtävät herättävät ajatuksen siitä, miksi toinen jää väkivaltaiseen parisuhteeseen. Toisaalta tehtävät herättävät

myös ihmetystä siitä, mikä saa toisen tekemään toiselle lähimmäiselle pahaa. Kun tilanteeseen liittyy väkivallan lisäksi seksuaalinen hyväksikäyttö, sen koetaan jäävän mietityttämään tavanomaista pidemmäksi aikaa tehtävän jälkeen.

“tietyllä tavalla enemmän miettii sitä, et mikä ajaa ihmisen tekee sellasta ja se toinen puoli, et mikä saa sen toisen kestää sellasta”

Teoreettisessa viitekehyksessä viittaamassani Joyful heart foundationin - verkkosivuilla kerrotaan perheväkivaltaa kokeneiden kärsivän usein niin fyysisistä kuin henkisistäkin traumaista. Ilman apua näiden traumojen aiheuttavat negatiiviset vaikutukset saattavat vahvistua. Tämä tukee aineistosta noussutta huolta siitä, miten perheväkivalta vaikuttaa lapsen tulevaisuuteen. Lisäksi Rantaeskolan ym. (2017, 171) teos puoltaa väitettä siitä, että väkivalta voi arkipäiväistyä lapselle. Rantaeskola ym. kuvaa teoksessaan toistuvien järkyttävien kokemusten voivan johtaa vääristyneeseen mielikuvaan normaalista elämästä.

7.4. Kuormitukselta suojaavat tekijät

Aineistosta käy ilmi, että perheväkivaltaehtäville valmistautuminen ja työnjaosta sopiminen koetaan helpottavan tehtävän suorittamista. Lisäksi kuvattiin perheväkivalta tehtäville henkistä valmistautumista etukäteen tekijänä, mikä helpotti toimimista mahdollisissa haasteellisissa tilanteissa.

“ mut sovittu sit ku sinne mennään yksin partiokaverin kanssa, ni se et siinä on niinku selvät sävelet, kumpi tekee mitäkin”

Aineistosta nousee esille ammattiroolin merkitys niin tehtävällä kuin tehtävän jälkeenkin. Tehtävällä ollaan tietyssä “työmoodissa” ja ammattiroolin nähtiin suojaavan kuormitukselta. Vastauksissa koettiin, että on tärkeää irtautua työroolista tilanteen jälkeen sekä osata jättää asiat taakse, sillä kaikkien ihmisten murheiden kantaminen rasittaisi liikaa.

“ et tää haalari on tavallaan niinku henkinen haarniska”

Tilanteen jälkipuinti kollegan kanssa nähtiin keinona vähentää kuormitusta ja tarvittaessa tilanteet kannattaa purkaa virallisen jälkipuinnin avulla.

“jos tulee joku tilanne, tuntuu et joku jää vaivaa ni siitä kannattaa heti puhua eikä pitää sitä sisällään, sitä varten tääl on kollegat...”

Teoriapohjasta löytyy hyvin vastaavuutta aineistosta esille nousseille väitteistä kuormitusta suojaavista tekijöistä. Rantaeskolan ym. (2015, 51) teoksessa on vastaavuutta tehtävälle valmistautumisen kanssa. Rantaeskola ym. ovat kirjoittaneet ennen työtehtävää tehtävään prosessiin kuuluvan valmistautumisen ja ennakoinnin. Näillä pyritään ennaltaehkäisemään ja hallitsemaan ongelmatilanteita.

Paasilinnan (2013,31,33) teoksessa on puolestaan vastaavuutta esitetyn työroolin tärkeydestä. Paasilinna kuvailee, että poliisille syntyy tietynlainen ammatillinen etäisyys koulutuksen ja työkokemuksen kautta. Tämän avulla poliisi pystyy vähentämään negatiivisia tuntemuksiaan ja pienentämään kuormittumistaan.

Jälkipuinnin merkitykselle löytyy vastaavuutta Paasilinnan (2013,30-31) teoksesta. Paasilinna pitää hyödyllisenä keinona asioista puhumisen ja painottaakin, että pelkästään tieto tuen mahdollisuudesta voi riittää. Rantaeskola ym. (2015, 190) ovat teoksessaan samoilla linjoilla, ja muun muassa avoimella keskustelukulttuurilla mahdollistetaan tilanteista avautuminen.

8. POHDINTA

8.1. Tulosten pohdinta

Aineistosta ei noussut esille fyysisiä kuormitustekijöitä perheväkivaltatehtävillä. Tämä saattaa selittyä sillä, että poliisilta vaaditaan jo lähtökohtaisesti hyvää fyysistä kuntoa. Tästä syystä tilanteet on saatettu kokea aivan tavallisina fyysisen kuormituksen näkökulmasta, koska tällaista kuormitusta on totuttu sietämään. Toisaalta poliisin muihinkin työtehtäviin liittyy fyysisiä piirteitä, joten tämä on saattanut vaikuttaa siihen, miksi juuri perheväkivaltatehtäviltä asiaa ei nostettu esille. Ensisijaisesti poliisi pyrki selvittämään asiat puhumalla ja on mahdollista, että fyysiset kontaktit ovat harvinaisempia ja haastateltavat eivät ehkä ole niitä perheväkivaltatehtävillä kokeneet.

Aineistosta nousi esille psyykkiset kuormitustekijät. Kaikki haastateltavat eivät kokeneet perheväkivaltatehtävien olleen sen kuormittavimpia kuin muutkaan poliisin tehtävät. Muillakin poliisin tehtävillä on psyykkisiä kuormitustekijöitä, joten osa haastateltavista ei välttämättä vain ole kokenut perheväkivaltatehtävillä ilmenevien kuormitustekijöiden olevan sen kuormittavampia. Osa haastateltavista koki perheväkivaltatehtävillä psyykkistä kuormittavuutta, jonka kesto vaihteli tilanteen mukaan. Haastateltavat ovat kuitenkin tiedostaneet psyykkisen kuormituksen olevan kyseisillä tehtävillä läsnä ja osaavat varautua siihen ja käsitellä sitä.

Kuormituksen ehkäisy oli toinen aihe, joka nousi aineistosta vahvasti esille. Koska haastateltavat ovat tiedostaneet tehtävillä esiintyvän kuormituksen, osaavat he valmistautua näihin tilanteisiin jo etukäteen. Työroolin merkitystä pitivät haastateltavat hyvin tärkeänä. Ilman oikeanlaista asennoitumista tehtävään alkaa työ muuttua liian kuormittavaksi ja vaikuttamaan omaan toimintaan myös jatkossa. Haastateltavat kokivat tärkeäksi osata jättää tehtävällä koetut asiat taakseen. Osa haastateltavista kertoi tarvittaessa käyneensä keskustelua koetusta tilanteesta muiden tehtävillä olleiden kanssa, mikäli tapaus jäi vaivaamaan. Näin he olivat päässeet avautumaan tilanteesta, mikä on helpottanut unohtamaan tapauksessa koetut asiat. Kuormittavuus on aineiston perusteella henkilökohtaisesti koettua, eivätkä kaikki tietenkään koe sitä samalla tavalla. Kuormittavien tilanteiden käsitteleminen on kuitenkin merkittävä asia poliisin työkyvyn säilyttämisen kannalta.

Kuormituksen käsittelystä huolimatta osa haastateltavista koki lasten läsnäolon perheväkivaltatehtävillä jäävän välillä vaivaamaan tavanomaista pidemmäksi aikaa. Lasten läsnäolo aiheuttaa mietintää heidän tulevaisuuden kannalta, sillä väkivallan arkipäiväistymisen koettiin voivan johtaa esimerkiksi päihdeongelmaan. Osa haastateltavista koki poliisin olevan melko voimaton tilanteessa. Vaikka poliisi kutsutaankin selvittämään tilanne, yleensä väkivallan uhrin toimesta, ei tilanne muutu. Väkivallan toistuvuus samojen ihmisten keskuudessa saattaa aiheuttaa turhautuneisuuttakin, koska poliisi kykenee usein olemaan vain hetkellisen rauhan tuoja.

Aineistosta käy ilmi, että haastateltavat ovat oppineet asennoitumaan tehtävien vaatimalla tavalla ja kykenevät suoriutumaan niistä ilman, että tilanteet vaikuttaisivat jälkikäteen henkilön työkykyyn. Vaikka kaikki haastateltavat eivät kokeneetkaan näitä tehtäviä sen kuormittavimpina kuin muitakaan, oli heillä ymmärrys siitä, että kyseiset tehtävät voivat mahdollisesti muodostua muille raskaiksi.

8.2. Eettisyys ja luotettavuus

Eettisyys opinnäytetyön tekemisessä edellyttää huolellisuutta ja rehellisyyttä niin itse työssä, kuin tulosten esittämisessä. Tekstissä on eroteltava oma ja lainattu teksti asianmukaisilla lähdeviitteillä. (Vilka 2005, 30-31.) Olen pyrkinyt erottamaan oman tekstini lainatusta tekstistä merkitsemällä lähdeviitteet ohjeiden mukaisesti.

Tutkittavien henkilöllisyyttä ei saa paljastaa ilman lupaa ja tuloksia kirjoitettaessa on huomioitava, ettei tutkittaville aiheudu vahinkoa (Vilka 2005, 33). Haastatteluun osallistuneiden henkilöllisyyttä ei tuoda esille. Haastatteluaineistossa ei mielestäni noussut esille sellaisia asioita, joiden kohdalla olisi tarvinnut harkita tulosten julkaisemista.

Haastattelutilanteessa haastattelija ei saa kyseenalaistaa haastateltavan näkemyksiä, eikä pyrkiä esittämään omia mielipiteistään tutkittavasta asiasta tai ilmiöstä (Kananen 2014,73). Haastateltavat osallistuiivat vapaaehtoisesti ja haastattelutilanteessa pyrin olemaan johdattelematta haastateltavia. Aineisto muodostui niistä asioista, jotka haastateltavat itse toivat esille.

Laadullisen opinnäytetyön luotettavuutta tarkastellaan luotettavuuskäsitteiden kautta ja yleiset luotettavuusmittarit ovat reliabiliteetti eli tulosten pysyvyys ja validiteetti eli pätevyys. Reliabiliteetti tarkoittaa sitä, että tulosten tulee olla toistettavissa eli uusittaessa tutkimus saman henkilön kohdalla saadaan sama tulos kuin ensimmäisellä kerralla riippumatta tutkijasta. Validiteetti tarkoittaa sitä, että on tutkittu oikeita asioita ja aineiston analysointi on tehty oikein. (Vilka 2005, 161; Kananen 2014, 146-147).

Opinnäytetyön tulee olla objektiivinen ja sen tulokset esitetään sellaisina kuin ne aineistosta nousevat ilman opinnäytetyön tekijän valikointia (Kananen 2014, 63) Saadut tulokset perustuvat omiin tulkintoihini aineistosta ja olen pyrkinyt esittämään tulokset sellaisina kuin ne haastatteluaineistossa esiintyvät.

LÄHTEET

ASAY Sylvia M, DeFRAIN John, METZGER Marcee, MOYER Bob, 2014. Family Violence from Global Perspective. SAGE Publications.

FAGERLUND Monica. 2016. Lähisuhdeväkivalta poliisin perheväkivalta tehtävillä. Poliisiammattikorkeakoulun raportteja 123. Tampere: Suomen yliopistopaino- Juvenes print.

FAGERLUND Monica ja KÄÄRIÄINEN Juha. 2016.: Lähisuhdeväkivalta poliisin tilastoissa ja kotihälytystehtävillä. Artikkelit. Lähde: Muttilainen Vesa ja Potila Pauliina (toim.): Poliisin toimintaympäristö. Poliisiammattikorkeakoulun katsaus 2016. Poliisiammattikorkeakoulun raportteja 125.

http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/117042/Raportti_125_verkko.pdf?sequence=1

HEIKKINEN Elisa ja RAJANIEMI Anne 2010. Pelastajien ja poliisien työssäjaksaminen. Haaga-Helian ammattikorkeakoulun opinnäytetyö. www-linkki: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/15411/Heikkinen_Elisa.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

HIRSJÄRVI Sirkka ja HURME Helena. 2000. Tutkimushaastattelu - teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.

INFOPANKKI. <http://www.infopankki.fi/fi/elama-suomessa/perhe/erilaisia-perheita>. Sivusto päivitetty 6.4.2017. Viitattu 8.4.2017.

Joyful heart foundation. Effects of Domestic Violence.

<http://www.joyfulheartfoundation.org/learn/domestic-violence/effects-domestic-violence>

Sivusto päivitetty 2018. Viitattu 8.2.2018.

KANANEN Jorma. 2014. Laadullinen tutkimus opinnäytetyönä. Miten kirjoitan kvalitatiivisen opinnäytetyön vaihe vaiheelta. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisusarja. Jyväskylä: Suomen yliopistopaino Oy-Juvenes Print.

KORHONEN Emmi. 2017. Ilkka ja Pohjalainen: Poliisiin kohdistuva väkivalta yleistynyt. Artikkel. Turun Sanomat. Verkkolehti. 29.4.2017 Saatavissa: <http://www.ts.fi/uutiset/kotimaa/3464135/Ilkka+ja+Pohjalainen+Poliisiin+kohdistuva+vaki+valta+yleistynyt>.

KOTANEN Riikka. 2013. Näkymättömästä näkökulmaksi -Parisuhdeväkivallan uhrin ja oikeudellisen sääntelyn muutos Suomessa. Helsingin yliopisto. Sosiaalitieteiden laitos. Väitöskirja. Sosiaalitieteiden laitoksen julkaisuja 2013:5. https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/38662/kotanen_vaitoskirja.pdf?sequence=1

LAAPIO Marja-Liisa 2005. Poliisi ja perheväkivalta. Tapaustutkimus poliisin toimintakulttuurista ja viranomaisverkosta. Poliisiammattikorkeakoulun tutkimuksia 24. Helsinki: Edita Prima Oy.

MORKO Maria, NYMAN Heini ja UKKOLA Saana. 2013. Poliisien kuvauksia työn vaikutuksesta psyykkiseen hyvinvointiin sekä jälkipuinnin merkityksestä poliisin työssä. Opinnäytetyö. Hoitotyön koulutusohjelma. Oulun seudun ammattikorkeakoulu. Saatavissa: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/54976/Ukkola_Saana.pdf?sequence=1
Viitattu: 26.5..2017.

NETTITURVAKOTI. https://www.turvakoti.net/site/?lan=1&page_id=127. Viitattu 8.4.2017.

PAASILINNA Elsa. 2013. Poliiseja traumaattisten kokemusten vaikutuksilta suojaavat tekijät. Pro gradu –tutkielma. Hallintotiede / Johtamisen psykologia <https://lauda.ulapland.fi/bitstream/handle/10024/60973/Paasilinna.Elsa.pdf?sequence...>

PARVIAINEN Juha ja LINDSTRÖM Lassi 2017. Poliisin fyysistä voimankäyttöä tukeva fyysinen harjoittelu. Poliisiammattikorkeakoulun opinnäytetyö. www-linkki: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/130083/ON_Parviainen_Lindstrom.pdf?sequence=2.

RANTAESKOLA Satu, HYYTI Jari, KAUPPILA Jaakko ja KOSKELAINEN Mari 2015. Haastavat asiakastilanteet - väkivalta työssä. Helsinki : Talentum Media Oy.

SARIOLA Heikki. 2015. Aggressiivisuus ja väkivalta. Perheväkivalta. WWW-tiedosto.
<https://www.paihdelinkki.fi/fi/tietopankki/tietoiskut/agressiivisuus-ja-vakivalta/perhevakivalta>

Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos. <https://www.thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/tyon-tueksi/lahisuhde-perhevakivallan-ehkaisytyo/> Sivusto päivitetty 24.2.2015.
Viitattu 8.4.2017.

Tilastokeskus.

<http://www.tilastokeskus.fi>. Viitattu 8.4.2017.

TUOMISTO, Emmi 2018. Etelä-Suomen Sanomat, Perheväkivalta on arkea kymmenilletuhansille - "Jokaisella on kyky käyttää väkivaltaa". Artikkelin päivitetty: 22.1.2018. Artikkelin luettu: 4.7.2018.

Työsuojelu.fi

<http://www.tyosuojelu.fi/tyoolot/vakivallan-uhka>. Viitattu 8.4.2017.

VILKKA Hanna.2005. Tutki ja kehitä. Helsinki: Tammi.

Väestöliitto

http://www.vaestoliitto.fi/parisuhde/tietoa_parisuhteesta/parisuhdevakivalta/ Viitattu 6.4.2017.